

Nederlands
Jeugdinstituut

Kinderen Eerst

Hervorming van het Deense jeugd- en gezinssysteem

September 2024 | Caroline Vink

Samenvatting

Rond de transitie van het jeugdstelsel in 2015 heeft Nederland zich onder andere laten inspireren door Denemarken. Dat land had al een gedecentraliseerd systeem waarin lokale professionals kinderen en gezinnen zoveel mogelijk in hun eigen context ondersteunden om doorverwijzing naar specialistische hulp en uithuisplaatsing te voorkomen. Toch kondigde de Deense regering in 2020 vergaande veranderingen in dat systeem aan die werden omgezet in beleid onder de titel *Kinderen Eerst* en vastgelegd in de Kinderwet die op 1 januari 2024 in werking is getreden.

Nieuwe kansen

De Deense hervorming was bedoeld als antwoord op zorgelijke ontwikkelingen, zoals de vele her- en overplaatsingen van jongeren die niet thuis kunnen opgroeien, het gebrek aan aandacht voor wat kinderen en jongeren zelf willen en het ontbreken van perspectief voor jongeren die niet thuis kunnen opgroeien. Voor Nederland zijn dat herkenbare problemen. Dat was reden om over de aanleiding en impact van de Deense hervorming in april 2024 gesprekken te voeren met drie gemeenten, het overheidsagentschap voor sociaal domein en huisvesting, de vereniging van Deense gemeenten en een kinderrechtenorganisatie. Uit deze gesprekken blijkt dat gemeenten en professionals in de Kinderwet nieuwe kansen zien voor het versterken van de context van jeugd en gezin, bijvoorbeeld in de kinderopvang en op school. Daarnaast biedt de hervorming in hun ogen nieuwe mogelijkheden om uithuisplaatsingen te voorkomen door het ondersteunen van gezinnen te verbinden met meer aandacht voor de stem van het kind. De Denen zien het steunen van ouders en het luisteren naar kinderen en jongeren niet als tegenstrijdig, maar juist als een effectievere manier om problemen aan te pakken. Dat komt onder andere door de keuzes die Denemarken in het verleden gemaakt heeft.

Het gedecentraliseerde Deense systeem

In Denemarken heeft in 2007 een grootschalige gemeentelijke herindeling plaatsgevonden waardoor het aantal gemeenten is teruggebracht van 275 tot 98. Sindsdien heeft een Deense gemeente gemiddeld 55.000 inwoners. Ook werden de veertien provincies vervangen door vijf regio's die in het sociaal domein alleen de bevoegdheid kregen over de ziekenhuizen, zeer specialistische voorzieningen voor mensen met een lichamelijke handicap en de (intramurale) psychiatrische voorzieningen. Gemeenten zijn gewend in regioverband met elkaar te overleggen. Tot 2024 was het Deense jeugd- en gezinsbeleid gebaseerd op een brede wet voor het sociaal domein waarin de verantwoordelijkheid al bij de 98 Deense gemeenten lag. Sinds 2007 zijn de gemeenten onder andere ook verantwoordelijk voor het besturen van residentiële instellingen. Jeugdbescherming is onderdeel van het lokale jeugdstelsel en kent geen aparte organisatie. Aan uithuisplaatsing komt in Denemarken geen rechter te pas, maar een lokaal benoemd comité. Een centrale rol in het Deense jeugd- en gezinssysteem is weggelegd voor de *social workers*, pedagogen die de verschillende taken uitvoeren, van het voeren van preventieve gesprekken en het opvolgen van meldingen tot het doen van onderzoek en het voorbereiden van besluiten over hulp en ondersteuning. Zij zijn in dienst van de gemeenten, net als de meeste andere professionals die werken met kinderen en gezinnen.

Besluitvorming

Onder de nieuwe Kinderwet is het verplicht om kinderen vanaf 10 jaar bij de besluitvorming te betrekken, maar tevens de bedoeling dat jongere kinderen worden gezien en gehoord, ook bij een mentale beperking. Voor de besluitvorming zijn drie onderzoeksfasen vastgelegd met oplopende uitgebreidheid. Daarnaast is het principe van vroegtijdige en preventieve steun vastgelegd in de wet. Deense gemeenten zijn voorzichtig positief over deze hervorming, vooral over de uitbreiding van de mogelijkheden om preventief te werken, de vereenvoudiging van de besluitvorming en het betere zicht op wat voor kinderen en jongeren belangrijk vinden. Ze staan ook voor een uitdaging. De afgelopen jaren hebben ze vooral ingezet op het voorkomen van uithuisplaatsing, maar volgens de nieuwe wet is uithuisplaatsing ook een vorm van hulp voor kinderen en jongeren. De vraag is nu hoe gemeenten daarvan de kwaliteit kunnen waarborgen en hoe ze het perspectief van jongeren die niet bij hun ouders opgroeien, kunnen verbeteren.

Inzichten voor Nederland

Van de recente hervorming in Denemarken kunnen we opsteken dat het belangrijk is om het recht van kinderen en jongeren om gehoord te worden vast te leggen in de wet. En om daarnaast te werken aan attitudeverandering bij professionals door middel van training en begeleiding rond de rechten en de participatie van het kind, zonder dat als keuze tegen ouders te zien. De Deense gesprekspartners maken duidelijk dat met hun nieuwe Kinderwet het principe om gezinnen zoveel mogelijk in stand te houden, niet wordt losgelaten. Professionals blijven gezinnen vroegtijdig ondersteunen en samen met gezinnen zoeken naar oplossingen. Het omslagpunt ligt op het moment dat kinderen niet langer thuis kunnen blijven wonen. Dan wordt het toekomstperspectief van deze kinderen en jongeren leidend. Gemeenten lijken zich in deze keuze wel te kunnen vinden, maar weten nog niet precies wat dit in de praktijk gaat betekenen.

Rust en ruimte voor inhoudelijke discussie

De aanleiding voor en de intentie van de Deense Kinderwet liggen in vraagstukken die ook in Nederland spelen. Een groot verschil is dat in Denemarken de overheid sterk bepalend is in de uitvoering van het jeugd- en gezinsbeleid, terwijl daar in Nederland veel verschillende organisaties bij betrokken zijn. Opvallend is dat zo'n ingrijpende verandering als de nieuwe Kinderwet in Denemarken vooral leidt tot een inhoudelijke discussie, en niet tot een discussie over het jeugdstelsel, wat vaak in Nederland het geval is. De rust en ruimte die er in Denemarken is om te komen tot inhoudelijke verbeteringen kunnen Nederland inspireren.

Inleiding

Met het oog op de stelselwijziging van het jeugd- en gezinssysteem in Nederland en de invoering van de Jeugdwet in 2015 is er veel gekeken naar de ontwikkelingen in Denemarken en is een aantal lessen uit de Deense aanpak geleerd. Veel waardering was er vanuit beleid en praktijk voor de Deense systemische benadering met aandacht voor de context van jeugd en gezin, de focus op preventie en de belangrijke rol van de *social workers* in de korte lijnen naar gezinnen. Ook de erkenning in Denemarken van het belang van sterke basisvoorzieningen, zoals kinderopvang en onderwijs, werd in Nederland aangehaald. Succesvolle 'normaliserende' interventies zoals de familieklas en de familieschool werden in Nederland ingevoerd. Het zoveel mogelijk in stand houden van gezinnen (*family preservation*) was de basis van het Deense kind- en gezinssysteem. De Deense gemeenten volgden de impact van die aanpak met statistieken over het afnemen van het aantal kinderen en jongeren dat uit huis werd geplaatst. Nederland kon daar een voorbeeld aan nemen. En toen kondigde de Deense regering met een nieuwjaarstoespraak van de minister-president in 2020 en het beleidsstuk *Kinderen Eerst (Børnene Først)* vergaande veranderingen in het jeugd- en gezinssysteem aan. Die zijn vervolgens vastgelegd in de Kinderwet die op 1 januari 2024 in werking is getreden. Wat was er aan de hand? En wat kunnen we daar in Nederland van opsteken? Die vragen waren de aanleiding voor dit rapport.

Doelen van de Deense hervorming

In eerste instantie zou de hervorming van het Deense jeugd- en gezinssysteem een antwoord moeten bieden op ontwikkelingen die ook spelen in andere landen, waaronder Nederland:

- zorgen over de vele her- en overplaatsingen van jongeren die niet thuis kunnen opgroeien
- *breakdowns* in pleeggezinplaatsingen
- weinig aandacht voor de stem van kinderen en jongeren zelf
- het ontbreken van perspectief voor jongeren die niet thuis kunnen opgroeien.

Daarnaast zijn in de Deense Kinderwet ook ingrijpende veranderingen opgenomen in het besluitvormingsproces en het werk van de centrale professional in het Deense stelsel: de *social worker*. Deze overkoepelende functiebenaming omvat veel verschillende rollen, die in Nederland over het algemeen door verschillende professionals en organisaties worden uitgevoerd.

Om meer inzicht te krijgen in de gevolgen van deze hervorming zijn voor dit rapport gesprekken gevoerd met:

- drie gemeenten: Ikast-Brande, Kolding en Aarhus
- Social- og Boligstyrelsen, het overheidsagentschap sociaal domein en huisvesting
- KL, de vereniging van Deense gemeenten
- Børns Vilkår, een kinderrechtenorganisatie.

In de periode van 3 tot 10 april 2024 is in de genoemde gemeenten met verschillende vertegenwoordigers en social workers gesproken. In de regio Centraal Denemarken waar Ikast-

Brande en Aarhus toe behoren, gingen de gesprekken ook over de implementatie en de uitdagingen voor de negentien gemeenten in deze regio.

Van elkaar leren

De Deense gemeenten zitten nog volop in het proces van voorbereiden, leren en veranderen. Toch is wat uit deze eerste verkenning naar voren komt, wellicht interessant in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd waar we in Nederland mee bezig zijn. Veel uitdagingen die daar in Nederland toe hebben geleid, spelen ook in andere landen. Daarom is het zinvol om te blijven volgen of de veranderingen in het Deense jeugdstelsel tot een beter perspectief voor kinderen en jongeren leiden. Het zoeken naar de meest effectieve jeugdhulp is een complexe opdracht voor alle landen. En wat in het ene land werkt, doet dat niet automatisch ook in het andere land. Oplossingen zijn niet één op één over te nemen, maar we kunnen wel van elkaar leren.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inleiding	4
1 De nieuwe Deense Kinderwet	7
1.1 Vragen over deze hervorming.....	7
1.2 Aanloop en intenties van de Kinderwet	7
1.2.1 Geen breuk met het verleden.....	8
1.2.2 ...maar een uitbreiding van mogelijkheden	8
1.2.3 Nieuwe wegen	9
2 Het Deense jeugd- en gezinssysteem tot 2024.....	10
2.1 Een gedecentraliseerd stelsel	10
2.2 Het Deense jeugd- en gezinssysteem tot 2024.....	11
2.2.1 De rol van professionals.....	11
2.2.2 Geen aparte jeugdbescherming.....	12
2.3 Interessant voor Nederland.....	13
3 Belangrijkste wijzigingen en implementatie van de nieuwe Kinderwet	14
3.1 Het proces van besluitvorming	14
3.2 Uitbreiding van het onderzoek	14
3.2.1 Drie onderzoeksfasen	15
3.2.2 Onderzoeksinstrumenten	15
3.3 De stem van jongeren	16
3.4 Ondersteuning en training van gemeenten en professionals.....	17
3.5 Monitoring en evaluatie van de implementatie	18
3.6 Discussies over de nieuwe wet	18
3.7 Uitdagingen voor de pleegzorg.....	19
4 Inzichten voor Nederland	20
4.1 Belangen van ouders en kinderen	20
4.2 Betere besluitvorming	20
4.3 Rust en ruimte voor inhoudelijke discussie	21
Referentielijst	22
Links naar beleidsdocumenten.....	22

1 De nieuwe Deense Kinderwet

“Ik weet dat niet iedereen het met mij eens zal zijn. Sommigen zullen zeggen dat we meer aan preventie moeten doen, de families helpen. Dat moeten we ook. Maar dat is niet genoeg. We moeten onvoorwaardelijk de kant van de kinderen kiezen. Naar hen luisteren”.

Dat zei de Deense minister-president Mette Frederiksen in 2020 in een nieuwjaarstoespraak. Zij vertelde dat ze geschrokken was van de verhalen die zij van jongeren had gehoord over hun ervaring met jeugdhulp. Daarom wilde zij het perspectief van kinderen en jongeren veel meer centraal stellen in de ondersteuning van gezinnen. Wat misschien ook kon betekenen dat kinderen en jongeren eerder uit huis zouden worden geplaatst. Deze stellingname van de minister-president heeft geresulteerd in een nieuw beleidsplan, *Kinderen Eerst (Børnene Først)*, en een nieuwe Kinderwet (*Barnets Lov*) die op 1 januari 2024 van kracht is geworden.

1.1 Vragen over deze hervorming

Het nieuwe beleid en de nieuwe Kinderwet hebben tot nogal wat commotie geleid bij de 98 gemeenten in Denemarken die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van steun en hulp aan kinderen, jongeren en gezinnen. Hun focus lag op preventie, het versterken van de omgeving van gezinnen en vooral op *family preservation*, met als belangrijkste doel het voorkomen van uithuisplaatsingen. En nu zou het allemaal anders moeten? Dat was het overheersende gevoel bij gemeenten voor de invoering van de nieuwe Kinderwet in januari 2024.

Nu de Kinderwet van kracht is geworden, zijn we benieuwd naar de impact van deze ontwikkeling en de uitdagingen die de nieuwe wet meebrengt voor de uitvoering van steun en hulp aan kinderen, jongeren en gezinnen, vooral op lokaal niveau. Wat betekent deze wet voor de werkwijze, vooral van de *social workers*? Maken zij andere keuzes? En op welke manier krijgen de gemeenten bij deze hervorming ondersteuning?

Deze verkenning is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de belangrijkste uitdagingen en mogelijke aandachtspunten en lessen voor Nederland. Immers, op dit moment zijn *family preservation*, systemisch werken, kijken naar de context van jeugd en gezin, en het herenigen van gezinnen in ons Nederlandse stelsel nog steeds de belangrijkste uitgangspunten.

1.2 Aanloop en intenties van de Kinderwet

Een jaar na de nieuwjaarstoespraak van de minister-president publiceerde het Deense ministerie van Sociale Zaken in 2021 een document met de titel *Kinderen Eerst (Børnene Først)*. De verantwoordelijke minister, Astrid Krag, schreef in haar inleiding dat kinderen op de eerste plaats

moeten worden gezet en dat het perspectief van kinderen die niet thuis kunnen opgroeien, het uitgangspunt moet zijn. Hiermee herhaalde zij feitelijk de woorden van de minister-president. Deze publicatie heeft geleid tot een grote zoektocht met veel overleg, onenigheid en uiteindelijk ook een lang traject naar de totstandkoming van de nieuwe Kinderwet. Ook vond er in deze periode een kabinetswissel plaats. De nieuwe wet is uiteindelijk per 1 januari 2024 in werking getreden.

1.2.1 Geen breuk met het verleden...

De Deense gemeenten, de uitvoerders van alle steun en hulp aan gezinnen, ervoeren de uitspraken en de voorstellen in *Kinderen Eerst (Børnene Først)* in eerste instantie als een breuk met het verleden. Vooral *family preservation*, het voorkomen van uithuisplaatsingen door steun aan het gezin, was een belangrijk onderdeel van het werk van de *social workers*. Tegelijkertijd waren er ook zorgen over het perspectief van kinderen die uit huis waren geplaatst en voornamelijk in pleeggezinnen, maar ook in de nog resterende residentiële voorzieningen waren terechtgekomen. En er waren vragen over de stem van kinderen en jongeren in de besluitvorming, ook al was dit in de voormalige wet al verplicht voor jongeren vanaf 15 jaar.

In de aanloop naar het in werking treden van de nieuwe wet was er veel overleg tussen de Deense gemeenten, vooral via de vereniging van Deense gemeenten (KL), het ministerie en haar uitvoeringsorgaan *Social- og bogstyrelsen*, de sociale en huisvestingsautoriteit (SBST). Uiteindelijk heeft dit geleid tot vergaande wetgeving om de stem van kinderen en jongeren meer centraal te stellen. Tegelijkertijd ligt de nadruk in de wet vooral op het verbeteren van de vroegtijdige en preventieve steun, de kwaliteit van de besluitvorming en het verminderen van de bureaucratie. Vergeleken met het onderdeel jeugd en gezin in de voormalige uitvoeringswet Sociaal Domein (*Service Loven*) kent de nieuwe wet twee keer zoveel paragrafen. Een officiële vertaling van de wet is er nog niet, maar die uitbreiding van paragrafen lijkt vooral betrekking te hebben op het beter luisteren naar van de stem van jongeren.

De doelen van de nieuwe Kinderwet zijn kort samengevat:

- de stem van kinderen centraler, vooral bij uithuisplaatsing
- kinderen vanaf 10 jaar een eigen stem in het besluitvormingsproces
- (nog) meer nadruk op preventie en vroegtijdig ingrijpen
- een beter proces van besluitvorming zonder apart proces voor kinderen met een fysieke of mentale beperking
- minder her- en overplaatsingen van kinderen die niet meer thuis kunnen wonen
- minder bureaucratie
- vergroten van de mogelijkheden voor adoptie van uithuisgeplaatste kinderen.

1.2.2 ...maar een uitbreiding van mogelijkheden

Op het eerste gezicht lijkt de Kinderwet een antwoord te willen geven op vraagstukken waar andere landen ook mee worstelen, zoals het verbeteren van het perspectief van kinderen die niet bij hun eigen ouders kunnen opgroeien. Dat gebeurt vooral door het aanpakken van het probleem van de vele wisselingen waar kinderen die uit huis zijn geplaatst mee te maken krijgen en van het grote aantal vroegtijdige beëindigingen, *breakdowns*, van plaatsingen in pleeggezinnen. Denemarken had al veel mogelijkheden en ondersteuningsvormen voor jongeren die niet thuis wonen en 18 jaar worden (zie de publicatie [Kwetsbaar, 18 en dan?](#)). In de nieuwe wet zijn die maatregelen verruimd, onder andere met meer mogelijkheden voor begeleiding. Ook het vraagstuk van de kwaliteit,

snelheid en bureaucratie van de besluitvorming speelt in veel andere landen. Herkenbaar is de behoefte om de stem van kinderen en jongeren meer centraal te stellen en daarmee ook het kinderrechtenperspectief beter te verankeren. Volgens de nieuwe wet geldt dit voor kinderen vanaf 10 jaar, maar hebben *social workers* de opdracht om de stem van kinderen altijd mee te nemen, hoe jong of kwetsbaar ook.

1.2.3 Nieuwe wegen

In de ogen van iedereen met wie voor dit rapport is gesproken, opent de Kinderwet nieuwe wegen. Dat klinkt hoopvol. Wat vooral opvalt bij de gemeenten is dat zij veel kansen zien voor het versterken van de context van jeugd en gezin, zoals meer ondersteuning in de kinderopvang en school en de focus op *family preservation* door het voorkomen van uithuisplaatsingen te verbinden met meer aandacht voor de stem van het kind. Dit is een interessant punt voor Nederland, waar meer aandacht voor het kind vaak gepresenteerd wordt als een keuze die systemisch werken of werken met de context van het gezin uitsluit. De Denen lijken deze kwestie juist te zien als een combinatie die zowel voor het gezin als voor het kind of de jongere effectiever is. Daarbij wordt het proces van besluitvorming minder bureaucratisch gemaakt, wat zij als een enorme verbetering ervaren.

Over het bouwen van een brug tussen focus op het gezin in zijn context en meer aandacht voor de stem van het kind kan Nederland dus misschien iets leren van Denemarken. Tegelijkertijd lijkt deze verandering in Denemarken mogelijk omdat het fundament van het Deense stelsel niet ter discussie staat. Om dat beter te kunnen begrijpen volgt daarover eerst meer informatie.

2 Het Deense jeugd- en gezinssysteem tot 2024

Om de nieuwe Deense Kinderwet te kunnen duiden en de verbinding te maken met de vraagstukken in Nederland, is het zinvol om meer te weten over de situatie in het Deense jeugd- en gezinssysteem tot 2024. Daarmee is ook te verklaren waarom er destijds vanuit Nederland zoveel belangstelling was voor Denemarken.

2.1 Een gedecentraliseerd stelsel

Voorafgaand aan de transitie en transformatie van het jeugd- en gezinssysteem in 2015 heeft Nederland gekeken naar landen om ons heen die al een gedecentraliseerd stelsel hadden. Denemarken was daarvoor interessant omdat daar de meest recente grootschalige hervorming had plaatsgevonden. Daardoor hadden de gemeenten meer taken rond jeugd en gezin gekregen. De manier van werken en de doelstellingen leken ook veel op wat in Nederland met de transformatie werd beoogd. Al snel werd Denemarken de inzet van discussie tussen de voor- en tegenstanders van de transitie, zoals blijkt uit onderstaande krantenkoppen.

Deense lessen?

- Volkskrant 3 januari 2015 : **Bejubeld Deens stelsel voor jeugdzorg niet zaligmakend**
- AD 5 oktober 2014: **De Denen doen het beter**
- Trouw 22 september 2014: **Denen weten hoe je jeugdzorg naar de knoppen helpt**

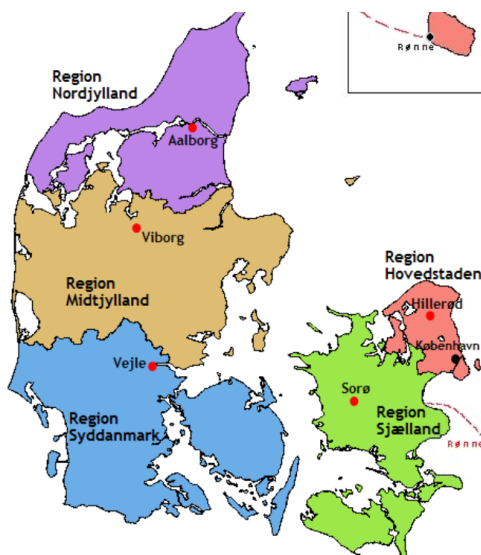
Een van de meest interessante kenmerken van het Deense systeem was de grootschalige gemeentelijke herindeling waardoor in 2007 het aantal gemeenten werd teruggebracht van 275 tot 98. Ter vergelijking: Nederland telde op 1 januari 2012 415 gemeenten. Bij de Deense reorganisatie werd een ondergrens van 20.000 inwoners per gemeente aangehouden. Gemeenten die na de hervormingen minder dan 20.000 inwoners hadden, werden verplicht een samenwerking aan te gaan met een andere gemeente. Sinds de hervorming is de gemiddelde grootte van een Deense gemeente 55.000 inwoners.

Ook werden de veertien provincies afgeschaft en vervangen door vijf regio's. Deze regio's kregen in het sociaal domein alleen nog de bevoegdheid over de ziekenhuizen, zeer specialistische

voorzieningen voor mensen met een lichamelijke handicap en de (intramurale) psychiatrische voorzieningen. De regio's staan bestuurlijk op gelijke voet met de gemeenten, maar heffen zelf geen belasting, in tegenstelling tot de nationale overheid en de gemeenten. De regio's zijn ook belangrijke organisatie-eenheden voor overleg tussen de gemeenten. Zo hebben bijvoorbeeld alle negentien gemeenten uit de regio Centraal Denemarken overleg met elkaar over het sociaal domein.

De voornaamste redenen voor de herindeling in Denemarken waren:

- helderheid bieden over de verantwoordelijkheden van de verschillende overheden
- terugbrengen van de kosten
- verhogen van de kwaliteit van voorzieningen.

Figuur 1: De Deense indeling in regio's

2.2 Het Deense jeugd- en gezinssysteem tot 2024

Tot 2024 was het Deense jeugd- en gezinssysteem gebaseerd op de brede wet voor het sociaal domein, de *Service Loven*. Daarin lag de verantwoordelijkheid voor het jeugd- en gezinssysteem al bij de 98 Deense gemeenten. Na de gemeentelijke herindeling van 2007 is daar een aantal taken bijgekomen, waaronder het besturen van residentiële instellingen.

De gemeenten hebben hun taken op het gebied van hulp en steun ondergebracht in een gemeentelijke afdeling. Daarnaast hebben ze een afdeling die verantwoordelijk is voor kinderopvang en onderwijs. De afgelopen jaren is er meer samenwerking tussen deze afdelingen gekomen en kiezen gemeenten ook vaker voor het samenvoegen van deze afdelingen.

2.2.1 De rol van professionals

In het lokale systeem is een centrale rol weggelegd voor de *social workers*, pedagogen die de verschillende taken uitvoeren, van het voeren van preventieve gesprekken en het opvolgen van

meldingen tot het doen van een zogenaamde *welfare investigation* en het voorbereiden van besluiten over hulp en ondersteuning. Deze *social workers* zijn in dienst van de gemeenten. Het belangrijkste verschil met Nederland is dat bijna alle professionals die werken met kinderen en gezinnen, ook leraren, in dienst zijn van de gemeente. Dit maakt de lokale overheid de grootste werkgever van Denemarken. Alleen bepaalde uitvoerende organisaties, bijvoorbeeld voor intensieve ambulante gezinsondersteuning, zijn vaker private instellingen. In het oude systeem was al veel vastgelegd over het proces van besluitvorming op basis van de wet voor het sociaal domein (*Service Loven*), bijvoorbeeld het principe van *family preservation*, besluitvorming samen met het gezin en het recht van jongeren vanaf 15 jaar om zelf te beslissen.

2.2.2 Geen aparte jeugdbescherming

Kenmerkend voor het Deense systeem is dat er geen aparte trajecten en organisaties zijn voor jeugdbescherming, maar dat dit een onderdeel is van het lokale jeugdstelsel. De meeste hulp wordt op vrijwillige basis gegeven, ook als het gaat om uithuisplaatsing. Ongeveer achttien procent van de uithuisplaatsingen valt binnen wat in Nederland het gedwongen kader zou zijn. Hier komt in Denemarken geen rechter aan te pas, maar is een lokaal benoemd comité verantwoordelijk voor deze besluitvorming (zie [Jeugdbescherming. Inzichten uit Duitsland, Denemarken en Zweden | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)).

In het systeem van voor 2024 kon worden overgegaan tot een zogenaamd artikel (afgekort: §) 50-onderzoek (*child welfare investigation*) als de preventieve maatregelen niet voldoende waren. Dit is een uitgebreid onderzoek dat volgens de wet binnen vier maanden moet worden afgerond. Uitzonderingen moeten worden onderbouwd.

Schematisch zag het proces van aansluiting tussen basisvoorzieningen en specialistische hulp in het Deense systeem en het moment van meer specifiek onderzoek, het zogeheten §50-onderzoek, er zo uit:

Figuur 2: Het proces van aansluiting tussen basisvoorzieningen en specialistische hulp in het Deense jeugd- en gezinssysteem

2.3 Interessant voor Nederland

De Nederlandse interesse voor het Deense systeem was vooral gebaseerd op de centrale rol van de *social workers* die in het hele proces betrokken blijven bij het gezin, en op het ontbreken van een knip tussen jeugdbeleid, jeugdzorg en jeugdbescherming. In Denemarken gaat een uithuisplaatsing niet via een rechter, waardoor er minder organisaties bij betrokken zijn en de besluitvorming voor gezinnen duidelijker is. Ook de systemische aanpak met een focus op de context van het gezin, de nadruk op preventieve maatregelen, de positie van basisvoorzieningen zoals kinderopvang en school, en de korte lijnen tussen alle verschillende voorzieningen waren interessant voor Nederland. Maar wat is daarin per 1 januari 2024 nu precies veranderd? En wat betekent dat voor de praktijk?

3 Belangrijkste wijzigingen en implementatie van de nieuwe Kinderwet

De vraag is nu wat de hervorming van het jeugd- en gezinsbeleid in Denemarken inhoudt en wat dat betekent voor de gemeenten en de professionals die zij in dienst hebben. Het is nog te vroeg om de effecten van de invoering van de Kinderwet vast te stellen, maar de ervaringen van gemeenten en *social workers* laten wel zien waar de verbeteringen, knelpunten en uitdagingen liggen. En ook welke vormen van ondersteuning nodig zijn om de veranderingen in praktijk te brengen.

3.1 Het proces van besluitvorming

De belangrijkste intentie van de nieuwe Kinderwet, gebaseerd op het beleidsdocument *Kinderen Eerst (Børnene Først)*, is kinderen en jongeren beter te betrekken bij het proces van besluitvorming rondom hulp en steun. In de nieuwe wet is de leeftijd waarop dat verplicht is, verlaagd van 15 naar 10 jaar. In de voormalige wet voor het Sociaal Domein was de positie van gezinnen al beter gedefinieerd dan in de Nederlandse jeugdwet door meer nadruk op gezamenlijke besluitvorming. Maar dat gold niet persé voor het eigenstandig recht van kinderen en jongeren om hun stem te laten horen. Dit recht geldt nu wel voor alle kinderen. Het luisteren naar de mening van kinderen en jongeren is verplicht vanaf 10 jaar, maar het is de bedoeling dat ook jongere kinderen en kinderen met een mentale beperking worden gezien en gehoord. Daarnaast is ook het principe van vroegtijdige en preventieve steun opgenomen in de wet. Hiervoor is in de wet een besluitvormingsroute opgenomen die de Deense Sociale en Huisvestingsautoriteit (SBST) heeft uitgewerkt. Deze verandering was een grote wens van de gemeenten en de *social workers* omdat zij het gevoel hadden dat de oude wet te weinig ruimte bood voor meer flexibele en vroegtijdige inzet van steun.

3.2 Uitbreiding van het onderzoek

In Denemarken was een groot deel van het proces van besluitvorming voor jeugd en gezin al vastgelegd in de wet in de vorm van het zogenoemde artikel (§) 50, dat de stappen van onderzoek binnen een gezin en mogelijke vormen van hulp beschrijft. In de nieuwe Kinderwet is dit onderzoek uitgebreid tot een drie-fasen onderzoek dat vooral gericht is op het uitbreiden van hulp en steun met vroegtijdige preventieve maatregelen. Van dit onderzoek hoeven niet alle stappen te worden gevolgd als er eerder in het traject een oplossing wordt gevonden.

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderzoek volgens de Kinderwet zijn:

- eerder, sneller en vroegtijdiger maatregelen, zoals snellere beoordeling van meldingen
- uitbreiding van vroegtijdige preventieve maatregelen
- integratie van beoordeling van vragen van kinderen en gezinnen wanneer sprake is van een fysieke of mentale beperking
- een betere positie van kinderen en jongeren met een mentale of fysieke beperking

- uithuisplaatsing als een van de vormen van hulp, inclusief meer permanente vormen van uithuisplaatsing. In het verleden was alle steun en hulp gericht op het voorkomen van uithuisplaatsing.
- uitbreiding van maatregelen tot beëindiging en terugplaatsing
- uitbreiding van mogelijkheden tot definitieve plaatsing in een pleegezin (adoptie), maar dit is nog niet verder uitgewerkt en hierover is nog de meeste discussie, bijvoorbeeld over de positie van biologische ouders.

3.2.1 Drie onderzoeksfasen

Waar de wet voorheen beperkte mogelijkheden bood voor preventieve maatregelen en vooral werd ingezet op het §50-onderzoek, zijn in de nieuwe Kinderwet de volgende drie onderzoeksfasen vastgelegd:

- **Screening**

1 Dit is de fase naar aanleiding van een melding of vraag. Deze fase is in de Kinderwet meer gestructureerd, met drie opties: geen actie, inzet van bepaalde middelen of ondersteuning, of een uitgebreider *child welfare* onderzoek (§18 Kinderwet). Hierdoor is het makkelijker om enkelvoudige vragen op te nemen zonder een uitgebreid onderzoek.

- **Exploration**

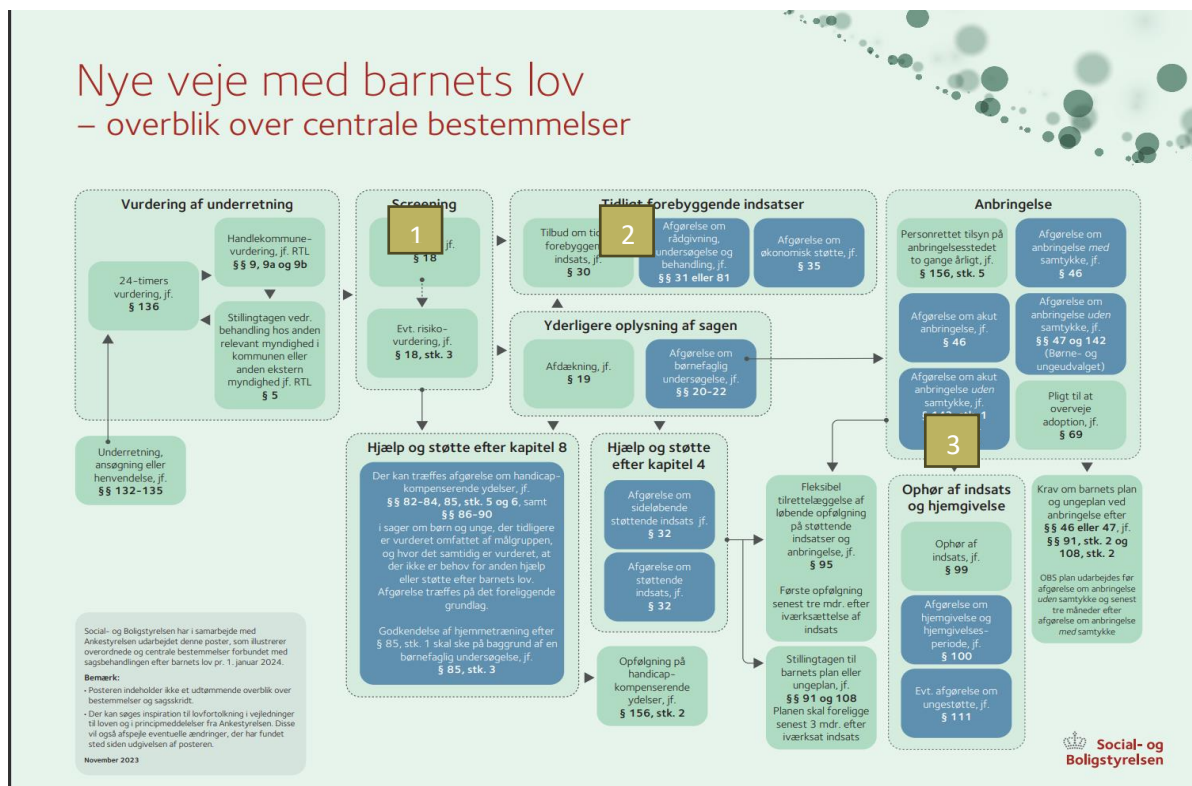
2 Dit is een 'light' versie van het grotere *child welfare* onderzoek. Het is ook bedoeld om een minder administratieve en bureaucratische versie van nader onderzoek in te voeren als er een specifieke, enkelvoudige zorgvraag is (§19 Kinderwet). Het idee is ook dat dit onderzoek minder belastend is voor gezinnen. Het kost minder tijd.

- **Child Welfare Investigation**

3 In het uitgebreidere *child welfare* onderzoek worden alle facetten van het leven van een kind onderzocht, zoals voorheen in het §50 onderzoek. Het kan ook op verzoek van ouders en kinderen worden ingezet. Uitgangspunt is dat wat onderzocht wordt, relevant is voor het gezin, en hoe minder hoe beter (§20 Kinderwet). In de oude wet was bepaald dat dit onderzoek binnen vier maanden moest zijn afgerond. Dit was niet altijd haalbaar omdat sommige onderzoeken meer tijd vergden. In de nieuwe wet is de tijdsbepaling nog wel opgenomen, maar kan er onderbouwd van worden afgeweken.

3.2.2 Onderzoeksinstrumenten

Gemeenten blijven gebruikmaken van de instrumenten om het *child welfare* onderzoek in kaart te brengen die ze voorheen ook al gebruikten. Zo maakt het grootste deel van de social workers gebruik van het *Child in the Centre*-instrument. Dit lijkt op het BBIC-instrument dat alle Zweedse gemeenten gebruiken en dat gebaseerd is op het *Child in Need-model*, dat in Nederland is gebruikt in de GIZ-methodiek. BBIC is uitvoerig beschreven in het rapport [Jeugdbescherming. Inzichten uit Duitsland, Denemarken en Zweden | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#).

Figur 3: Strømschema van de drie fasen in het Deense onderzoek (te vinden in het handboek over de Kinderwet, in het Deens, [Håndbog om barnets lov | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#))

3.3 De stem van jongeren

De belangrijkste intentie van de nieuwe wet is het centraler stellen van de stem en de behoeften van kinderen en jongeren. Om dit proces te ondersteunen en gemeenten en *social workers* meer handvatten te geven, is een kenniscentrum opgezet: een samenwerking van SBST, centrum voor onderzoek naar sociaal beleid Vive en Barns Vilkar, een organisatie voor kinderrechten die onder andere de Kindertelefoon beheert. Het kenniscentrum biedt ondersteuning, materialen en trainingsbijeenkomsten, zowel voor professionals als voor jongeren die met *social workers* te maken krijgen. Alle *social workers* in Denemarken worden niet alleen getraind in de nieuwe wet en het VN-Kinderrechtenverdrag, maar ook in het luisteren naar kinderen en jongeren.

Hoe kinderen en jongeren in het proces van besluitvorming worden betrokken, is uitgewerkt in de verschillende paragrafen van de nieuwe wet. De wet begint met het vaststellen dat hulp en steun gebaseerd is op de verantwoordelijkheden van ouders voor hun minderjarige kinderen (§1.2). Maar in de volgende paragrafen wordt nadrukkelijk de stem van kinderen en jongeren centraal gesteld, niet alleen in het eerste contact, maar ook in het vervolg van het besluitvormingsproces.

Het werken aan een attitudeverandering bij de *social workers*, het beter luisteren en wegen van de stem van kinderen en jongeren, wordt gezien als een belangrijke omslag in de dagelijkse praktijk. De Deense gemeenten en de professionals blijken hierin uitvoerig getraind te worden.

3.4 Ondersteuning en training van gemeenten en professionals

In de aanloop naar de nieuwe wet, maar vooral in de implementatiefase, is een uitgebreid programma voor training en ondersteuning opgezet voor alle *social workers* die in dienst zijn van de 98 Deense gemeenten. Veel van deze ondersteuning wordt gecoördineerd door het zogeheten *Socialstyrelsen* die ook een tweemaandelijks nieuwsbrief uitbrengt. Alle *social workers* krijgen een tweedaagse training met terugkomdagen over de intentie van de wet en de belangrijkste juridische veranderingen. Daarnaast zijn er webinars, regionale bijeenkomsten en aparte sessies over specifieke aspecten van de nieuwe wet. Ook is er een uitgebreide e-learning opgezet. De training is zowel gericht op de meer procesmatige kanten van de nieuwe wet, zoals het besluitvormingsproces, als op de meer inhoudelijke aspecten, bijvoorbeeld het betrekken van kinderen en jongeren bij de besluitvorming en het beter relationeel werken met gezinnen.

Het Deense systeem kent zeer uitgebreide en gedetailleerde beschrijvingen die in de wet zijn vastgelegd. In de opleiding van *social workers* beslaat een belangrijk deel van het curriculum het juridisch kader van het handelen van een *social worker*. Dit verklaart ook waarom de training rond de invoering van de nieuwe wet voor een groot deel over de wettelijke kaders gaat. Opvallend zijn ook de uitgebreide trainingen over kinderrechten en de participatie van kinderen en jongeren. Zoals eerder genoemd is hiervoor een apart kenniscentrum opgericht. In de voorbereiding is veel gekeken naar wat Ierland op dit gebied heeft opgezet. Het model van de Ierse professor Lundy over de toepassing van artikel 12 van het kinderrechtenverdrag, over het recht op participatie, heeft Denemarken overgenomen. De afdelingen Kind en Gezin in de Deense gemeenten organiseren voor hun professionals veel meetings over de algemene en meer specifieke gevolgen voor hun werk, zoals bijvoorbeeld de pleegzorg. Ook onderling spreken professionals elkaar er veel over, bijvoorbeeld in de bijeenkomsten die de Deense VNG (KL) organiseert in de verschillende regio's.

De Deense sociale en huisvestingsautoriteit (SBST) heeft in opdracht van het ministerie een coördinerende taak in de implementatie van de hervorming. Deze organisatie heeft onder andere een handboek uitgebracht voor alle gemeenten en professionals, waarin de intentie van de wet en

alle toepassingen uitvoerig worden beschreven. In het afsluitende hoofdstuk worden alle paragrafen van de oude wet met de nieuwe wet vergeleken.

3.5 Monitoring en evaluatie van de implementatie

In het monitoren van de nieuwe wet is een belangrijke rol weggelegd voor Vive (www.vive.dk/en), het Deens centrum voor onderzoek naar sociaal beleid. Vive valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Gezondheid. Vive zal samen met de Deense VNG (KL) jaarlijks een barometer (monitor) uitbrengen over het jeugd- en gezinssysteem. Vive is ook verantwoordelijk voor de eerste evaluatie van de nieuwe wet in 2026. Meer informatie over deze evaluatie is nog niet beschikbaar. Wel zijn in het beleidsstuk Kinderen Eerst (*Børnene Først*) zeven criteria genoemd waarop de nieuwe wet moet worden beoordeeld:

1. Kwetsbare en uithuisgeplaatste kinderen doen het beter.
2. Er is meer continuïteit en er zijn minder wisselingen in de uithuisplaatsingen.
3. Kwetsbare kinderen moeten eerder en vroegtijdig hulp en steun ontvangen.
4. Meer kwetsbare kinderen hebben contact met een betrouwbare volwassene, als hun ouders hiertoe niet in staat zijn.
5. Kwetsbare en uithuisgeplaatste kinderen hebben een eigen stem in de besluitvorming.
6. Meer kwetsbare en uithuisgeplaatste kinderen hebben vertrouwen in het systeem.
7. Meer kwetsbare kinderen en kinderen in het jeugdhulpsysteem kennen hun rechten en maken er gebruik van.

3.6 Discussies over de nieuwe wet

Omdat de nieuwe wet pas begin 2024 van kracht is geworden, is het misschien nog te vroeg in het proces van de hervorming om te constateren of de ingezette veranderingen gaan bijdragen aan een verbetering van de kwaliteit van het jeugd- en gezinssysteem. In de verkenning is vooral gesproken met vertegenwoordigers van de gemeenten die een centrale taak hebben in de steun en hulp aan gezinnen. Zij lijken voorzichtig positief. Zij zien vooral de uitbreiding van de mogelijkheden om meer preventief te werken en een eenvoudiger proces van besluitvorming als heel positief. Het meer centraal stellen van de stem van kinderen en jongeren zien zij niet botsen met de focus op *family preservation* en het versterken van de context van jeugd en gezin. Meer zicht hebben op wat voor kinderen en jongeren belangrijk vinden, beschouwen zij als een positieve ontwikkeling. Hoe dat verder moet worden vormgegeven, is een uitdaging voor de komende jaren. Ook het perspectief voor kinderen en jongeren die niet thuis kunnen opgroeien is een belangrijk aandachtspunt, maar wat dat in de praktijk betekent, roept nog veel vragen op. Er zijn zorgen over het door elkaar lopen van politieke ambities en goede intenties.

De Deense gemeenten hebben de afgelopen jaren vooral ingezet op het voorkomen van uithuisplaatsing. Volgens de nieuwe wet is uithuisplaatsing echter een vorm van hulp voor kinderen en jongeren. De vraag is hoe daarvan de kwaliteit is te waarborgen. En hoe het perspectief van jongeren die niet bij hun ouders opgroeien, kan worden verbeterd. Op veel vragen is nog geen duidelijk antwoord en er hangt veel af van factoren die niet altijd vooraf duidelijk zijn.

3.7 Uitdagingen voor de pleegzorg

Denemarken zet sterk in op pleegzorg. Het percentage plaatsingen in pleeggezinnen is hoger dan in Nederland. Voor de pleegzorg heeft de nieuwe wet veel gevolgen. In Denemarken wordt een groter deel van de uithuisgeplaatste kinderen in een pleeggezin ondergebracht dan in Nederland, ongeveer zestig tot zeventig procent. Iedere Deense gemeente is verantwoordelijk voor het werven van pleeggezinnen, maar kinderen kunnen wel in verschillende gemeenten worden geplaatst. Pleeggezinnen hebben een vergunning nodig van een nationale (overheids)organisatie en krijgen een financiële vergoeding per kind. Het aantal kinderen is afhankelijk van de vergunning en maximaal vier. De financiële vergoeding en begeleiding zijn de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente en kan per gemeente verschillen. Voor de vergoeding en gemeentelijke ondersteuning is een plaatsing in een pleeggezin mogelijk tot 23 jaar.

In Denemarken waren al een aantal jaren zorgen over het aantal *breakdowns* in de pleeggezinplaatsing. Exacte data ontbreken, maar er wordt gesproken over een derde van het aantal plaatsingen dat eindigt in een herplaatsing. Tegelijkertijd is het aantal 'gedwongen' adopties, waarbij kinderen door een pleeggezin worden geadopteerd, sinds 2015 toegenomen. In de nieuwe wet lijkt dit proces van adoptie verder juridisch te worden onderbouwd door ook een nadrukkelijker stem aan het kind te geven. Kinderen vanaf 10 jaar mogen aangeven of ze nog contact willen hebben met hun biologische ouders.

Hier zit een knelpunt met de Deense focus op *family preservation*, waarvan pleegzorg met betrokkenheid van de biologische ouders een belangrijke pijler is. De gemeenten zien het belang van stabiliteit voor kinderen die uit huis worden geplaatst, maar ook het belang van ondersteuning van de biologische ouders. Om die reden is bijvoorbeeld de gemeente Ikast-Brande bezig met het verder professionaliseren van de ondersteuning van de pleegzorg, het geven van een grotere rol aan de pleegouders in het ondersteunen van de biologische ouders en het bieden van meer steun aan kinderen die in een pleeggezin worden geplaatst. Ikast-Brande ziet ook een enorme vergrijzing van de pleeggezinnen en is bezig met het toekomstbestendig maken van de pleegzorg. De jongere generatie pleeggezinnen wil meer betrokkenheid en zeggenschap en vooral beschikbaar zijn voor kortere plaatsingen.

Het is voor de Deense gemeenten een uitdaging om de uitgangspunten van pleegzorg te integreren met de intenties van de Kinderwet, waarbij de wensen van het uithuisgeplaatste kind meer centraal komen te staan. Dit lijkt voorbij te gaan aan de steun voor biologische ouders en het werken aan terugkeer. Voor de gemeenten staat het vergroten van de kwaliteit van de pleegzorg voorop en er zijn twijfels of de nieuwe wet daaraan bijdraagt. Daarom is het interessant om te volgen hoe de gemeente Ikast-Brande de komende jaren met pleegzorg omgaat.

4 Inzichten voor Nederland

Veel zorgen die ten grondslag liggen aan de ingezette hervorming in Denemarken en geleid hebben tot de nieuwe Kinderwet, lijken ook in andere landen actueel te zijn, en zeker ook in Nederland. Dat zijn vooral zorgen over het ontbreken van perspectief voor kinderen en jongeren die langdurig uit huis zijn geplaatst. De vele her- en overplaatsingen, de *breakdown* in plaatsingen in pleeggezinnen en het gevoel door het systeem in de steek te zijn gelaten, beheersen ook in Nederland de agenda en zijn belangrijke aandachtspunten in de Hervormingsagenda Jeugd. Dat geldt ook voor het beter luisteren naar kinderen en jongeren en het beter verankeren van hun stem in het besluitvormingsproces. Wat kunnen we daarover leren van de recente hervorming in Denemarken?

4.1 Belangen van ouders en kinderen

In Denemarken is het recht van kinderen en jongeren om gehoord te worden nu geborgd in de wet. Tegelijkertijd wordt er ook veel nadruk gelegd op de attitudeverandering bij professionals om beter zicht te krijgen op kinderen en jongeren. Ook is er veel aandacht voor training en begeleiding rond de rechten en de participatie van het kind. Hierin ligt een uitdaging, omdat deze aandacht oppervlakkig gezien kan worden uitgelegd als een keuze voor jongeren en tegen ouders. Dat lijkt het geval bij de eerste Nederlandse reactie op de Deense veranderingen.

Deze schijnbare tegenstelling tussen de belangen van ouders en kinderen is tijdens deze verkenning steeds voorgelegd aan de Deense gesprekspartners. Betekent deze Kinderwet het loslaten van het principe *van family preservation*? 'Nee', antwoordden de gemeenten en de professionals. Het belang van het vroegtijdig ondersteunen van gezinnen en het samen met het gezin zoeken naar oplossingen, waarbij het kind niet uit huis wordt geplaatst, blijft voor hen het uitgangspunt. Daarom zijn ze ook blij met de uitbreiding van de preventieve maatregelen. Hiervoor worden verschillende programma's en instrumenten aangeboden. Wel zijn ze zich ervan bewust dat het ook al in deze fase belangrijk is om goed te luisteren naar wat kinderen en jongeren zeggen. Het omslagpunt is het moment dat kinderen niet langer thuis kunnen blijven wonen. Hierin zit voor de Deense gemeenten de grootste verandering. Vanaf dat punt wordt volgens de nieuwe Kinderwet het toekomstperspectief van deze kinderen en jongeren leidend. Gemeenten lijken zich hier wel in te kunnen vinden, maar er is ook nog veel onduidelijkheid over wat dit in de praktijk betekent.

4.2 Beter besluitvorming

Een belangrijke vraag, ook voor Nederland, is hoe de kwaliteit van het proces van besluitvorming te verbeteren is. In Denemarken is, net als in de andere Scandinavische landen, het proces van besluitvorming wettelijk vastgelegd en levert het een grote administratieve druk op. De traagheid van het proces - ook in Nederland een *issue* - was voor veel gezinnen en professionals erg frustrerend. Geprobeerd wordt nu hier met wetgeving verbetering in te brengen. Dat is hoopvol, maar roept ook de vraag op of dat langs juridische weg wel mogelijk is.

4.3 Rust en ruimte voor inhoudelijke discussie

Deze verkenning is geschreven op een moment dat de nieuwe wet pas een paar maanden in werking was getreden. De gemeenten en de professionals waren nog volop bezig met het implementeren van de veranderingen. Net als destijds de transitie van het Nederlandse jeugdstelsel kosten de veranderingen in Denemarken tijd. Maar de intentie van de wet en de aanleiding zijn gebaseerd op vraagstukken die ook in Nederland spelen, al zijn deze vaak meer gefragmenteerd omdat ze onderdeel zijn van verschillende onderdelen van ons stelsel.

Een groot verschil tussen Denemarken en Nederland is dat in Denemarken de lokale en nationale overheid sterk bepalend is in de uitvoering van het jeugd- en gezinssysteem. De Deense VNG (KL) is de grootste werkgever van het land. Dat is in Nederland anders. Hier zijn veel organisaties betrokken bij ontwikkelingen in het jeugdstelsel. Opvallend is dat zo'n ingrijpende verandering als de nieuwe Kinderwet in Denemarken vooral leidt tot een inhoudelijke discussie. Het fundament van het Deense stelsel voor jeugd en gezin staat niet ter discussie. In Nederland zou zo'n ingrijpende inhoudelijke transformatie wel onmiddellijk leiden tot een stelseldiscussie.

De Deense rust en ruimte om te komen tot inhoudelijke verbeteringen zijn inspirerend voor ons land. De laatste tijd is er in Nederland steeds meer aandacht voor de rol van de omgeving en van informele steun in het jeugdstelsel. Dat is een interessant onderwerp om in de toekomst met de Denen te verkennen. Want het blijft zinvol van elkaar te leren en gezamenlijk antwoorden te vinden op de ingewikkelde uitdaging van het jeugd- en gezinssstelsel.

Referentielijst

Berg-le Clercq, T., Bosscher, N., & Vink, C. (2012). *Jeugdzorg in Europa versie 2.0. Een update en uitbreiding van het rapport uit 2009 over jeugdzorgstelsels in een aantal West-Europese landen*. Utrecht, Nederland: Nederlands Jeugdinstituut.

Berg-le Clercq, T., Bosscher, N., Keltjens, M., & Vink, C. (2013). *Generalistisch werken rondom jeugd en gezin in de Scandinavische landen*. Utrecht, Nederland: Nederlands Jeugdinstituut.

Vink, C., & Wijnen, B. (2015). *Deense inspiratie voor de transitie en transformatie van jeugdhulp en passend onderwijs in Nederland*. Utrecht, Nederland: Nederlands Jeugdinstituut.

Buisman, A., Hilverdink, P., Jong de, A., Vink, C. (2018). *Kwetsbaar, 18 en dan? Welke inspiratie en inzichten biedt het buitenland voor dit ingewikkelde vraagstuk?* Utrecht, Nederland: Nederlands Jeugdinstituut

Vink C., Rijbroek B., Hooijsma M. (2020) *Jeugdbescherming; inzichten uit Duitsland, Denemarken en Zweden*. Utrecht, Nederland: Nederland Jeugdinstituut.

Links naar beleidsdocumenten

Voor deze verkenning is gebruik gemaakt van verschillende (Deense) beleidsdocumenten. Deze documenten zijn online te vinden, vaak alleen in de oorspronkelijke taal. Dit zijn de links:

Deense Kinderwet (2024): [Barnets lov - Social-, Bolig- og Ældreministeriet \(sm.dk\)](#)

Handboek Kinderwet: [Håndbog om barnets lov | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

Beleidsdocument Kinderen Eerst (Børnene Først): [Børnene Først – Et trygt hjem og flere rettigheder til udsatte børn, januar 2021 \(sm.dk\)](#)

Deens kenniscentrum participatie van kinderen en jongeren: [Videnscenteret om børneinddragelse og udsatte børns liv | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

Lundy model participatie van kinderen en jongeren (Ierland): [Participation Framework Checklists and Evaluation Forms | Hub na nÓg \(hubnanog.ie\)](#)

Children in need model: beschreven in [Jeugdbescherming-Inzichten-uit-Duitsland,-Denemarken-en-Zweden.pdf \(nji.nl\)](#) en in Nederland bekend als GIZ: www.ncj.nl/onderwerp/giz/

Het Nederlands Jeugdinstituut is een onafhankelijk en betrokken kenniscentrum dat actuele kennis over jeugd, vakmanschap en de organisatie van het jeugdveld verzamelt, verrijkt, duidt en deelt.

© 2024 Nederlands Jeugdinstituut

Alle informatie uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden. Graag de bron vermelden.

Meer informatie voor beleidsmakers: [Beleidsmakers | Nederlands Jeugdinstituut \(NJI.nl\)](#)

Daar vindt u ook de contactgegevens van medewerkers waarbij u met uw vragen terecht kunt.

Auteur: Caroline Vink